

HEBREEUWS DENKEN, GRIEKSE DENKEN

Met Hebreeuws denken bedoelen we het denken zoals dat zich ontwikkeld heeft binnen het Joodse volk vanuit hun traditie. Met Grieks denken duiden we het denken aan dat leeft binnen de christelijke wereld. Ondanks het feit dat het christendom is voortgekomen uit het Joodse volk zijn er vele tegenstellingen in het denken van beide groepen (we zouden ook kunnen spreken van een westers en een oosters denken).

1 GELIJKENISSEN

Voor we iets zeggen over de verschillen is het goed even een paar dingen te noemen waar in grote lijnen hetzelfde gedachtegoed over bestaat. Dit gaat dan om ideeën die dikwijls in contrast staan tot andere culturen, met name ook de Grieks-Romeinse cultuur van de nieuw-testamentische tijd. We noemen de meest opvallende:

- Vooreerst de positie van de vrouw. Ze wordt als evenwaardig aan de man gezien. Ze is samen met de man beelddraagster van G'd. Het huwelijk én het werken eraan is belangrijk.
- Ten tweede wordt er veel belang gehecht aan de kinderen en hun opvoeding. Hier wordt veel aandacht aan gegeven, als een primaire taak van de ouders. Vervolgens, de houding t.o.v. en de hulp aan de armen is ook iets dat zowel bij Joden als christenen leeft als een morele plicht.
- Tenslotte, het hebben van een rustdag is ook kenmerkend voor beiden.

2 DE TEGENSTELLINGEN

Het Griekse denken houdt van juistheid en precisie: $1+1=2$. Het mathematische, het berekenbare is van groot belang. Kennis en wetenschap bepalen vele dingen. Het Joodse denkkader is zeker niet tegen het vergaren van kennis maar het hecht meer belang aan de inhoud en de boodschap van een bepaald gegeven. Dit brengt met zich mee dat een Jood gemakkelijker verschillende kanten kan belichten terwijl de Griek eerder één keuze zal maken. Deze zal dan ook sneller 'vechten om zijn gelijk te halen' terwijl de Jood best kan leven met tegenstellingen zonder zich gedwongen te voelen om te kiezen voor een bepaalde stelling.

In het geloofsleven heeft dit bepaalde gevolgen. Binnen het jodendom zijn er verschillende groeperingen met eigen visies en meningen maar ze trekken niet tegen elkaar ten strijde. In het christendom zijn er veel conflicten geweest, vroeger en nu: kerkscheuringen, godsdienstoorlogen ... De ene groep vecht dan voor zijn principes en gelooft dat hij het bij het juiste eind heeft. Daarbovenop wordt de andere groep of kerk bestempeld als van de duivel en naar de hel gestuurd. Denk maar aan het excommuniceren door de Rooms-Katholieke Kerk, Protestanten die de paus als de antichrist noemen.

Het lezen van G'ds Woord ondergaat ook deze invloed. De christen zal sneller vasthangen aan een bepaalde interpretatie of visie. De Jood ziet verschillende

kanten aan een tekst. Hij kan er wel graag over discussiëren, maar om daardoor meer te leren en te beprijken, en niet om de ander te 'overwinnen'. Dit heet leren.

Hier vloeit uit voort dat de kerk geloofsbelijdenissen heeft opgesteld om zo juist mogelijk weer te geven wat de mens moet geloven. Een 'credo' is de Joden onbekend. Ze liggen niet wakker van theologische ideeën over b.v. de Drie-eenheid, terwijl hierover heel wat geschreven is in de kerkelijke traditie. De Joden zeggen: "Als je G'd wil leren kennen, dan moet je de bijbelse feesten vieren". Ze proberen geen exacte beschouwingen te geven van hoe G'd is. De christen kan zich ermee bezighouden om Gods eigenschappen op te noemen (en hij maakt er zelfs tegenstellingen van, b.v: "G'd is liefde maar Hij is ook rechtvaardig")

Het Griekse denken is ook geneigd om de mens in te delen in b.v.: geest - ziel - lichaam. Hij wil dan verder bepalen waar de wil is, het verstand, het gevoel ... In het Joodse denken wordt de mens veel meer als een eenheid gezien, een geheel met verschillende facetten.

Het christendom kenmerkt zich ook door vele heilige plaatsen, steden, gebouwen, beelden ... Het jodendom is niet erg aan zulke dingen gebonden (uitz: Jeruzalem en een aantal plaatsen in Israël). Joden heiligen de tijd: ze zetten tijd apart, in de eerste plaats voor de Sjabbat en de feesten. Een synagoge is een plaats van samenkomen en dient niet alleen voor diensten. Het kerkgebouw daarentegen wordt als gewijde, heilige plaats beschouwd.

Het Griekse denken is meer gericht op het onzichtbare, het hemelse, en ziet dit als de hoogste realiteit. Het Joodse denken is meer gericht op het zichtbare, het aardse. De schepping is goed en daar mag je van genieten. Maar je mag er ook aan meewerken. Zo bekijkt de Jood zichzelf als G'ds partner. Dit brengt met zich mee dat hij veel respect heeft voor al wat leeft. Daarnaast is de verantwoordelijkheidszin zeer hoog. De mens kan veel en kan ook vele goede dingen verwezenlijken. Daarentegen bekijkt de christen de mens als slecht en verdoemd. Hij kan alleen op G'ds genade hopen en alzo behouden worden uit de boze wereld. Door de kracht van Christus kan hij de zonde overwinnen; de joodse man gelooft dat hij zelf over de zonde kan heersen en het goede kan kiezen (vgl. Gen. 4:7)

Individualisme en universalisme. De Griekse gedachtewereld is meer "ik" gericht dan de Hebreeuwse. De Bijbel is een collectief boek eerder dan een individueel gericht boek. G'd is een G'd van volkeren en spreekt dikwijls de groep aan en mindere mate het individu. In de westerse wereld die is voorgekomen uit de Griekse cultuur draait alles om het eigen "ik". De zelfontplooiing staat voorop, terwijl in het bijbelse denken de groep belangrijker is dan de eigen ontplooiing. Het woord 'universalisme' klinkt idyllisch: alle mensen, burgers van één wereld, verenigd door één cultuur. Maar in zijn extreme vorm komt het neer op de ontkenning van het recht van het aparte en bijzondere - of minstens zo erg - op onverschilligheid jegens andere culturen. Het bijbelse woord voor Babel. Particularisme in zijn extreme vorm komt neer op de ontkenning van het aparte en bijzondere van, andere volken ter wille van de eigen verheerlijking. Het model ervoor is Amalek.

Bron: www.nemnieuws.nl